

29.4.2025

Diaarinro VN/25123/2024

Ennallistamissuunnitelman valmistelun teemaryhmän 1 Maa- ja sisävesiluontotyypit, lajien elinympäristöt sekä virtavedet ja tulvatasanteet (Artiklat 4 ja 9)

Kokous 7

Aika: Tiistai 29.4.2025 klo 12.30–15.00

Paikka: Teams

Paikalla: Mikko Kuusinen (pj), Esko Hyvärinen, Hanna-Leena Keskinen, Olli Ojala, Iris Mäntylä (ympäristöministeriö), Katja Matveinen (varapj), Antti Leinonen, Jouni Tammi, (maa- ja metsätalousministeriö), Antti Sallinen, Mari Annala, Anna Suuronen (Suomen ympäristökeskus), Santtu Kareksela (Metsähallitus Luontopalvelut), Lauri Karvonen (Metsähallitus Metsätalous Oy), Pirkko Siikamäki (ELY-keskus), sihteerit Marita Arvela, Aija Kukkala (Suomen ympäristökeskus), Raisa Nikula (Luonnonvarakeskus)

Poissa: Turo Hjerppe (ympäristöministeriö), Antti Parjanne, Janne Pitkänen, varajäsen Ville Schildt (maa- ja metsätalousministeriö), varajäsen Hannu Lehtonen (Metsähallitus Metsätalous Oy), Jarkko Nurmi (Suomen riistakeskus), Pauliina Louhi (Luonnonvarakeskus), varajäsen Sakari Sarkkola (Luonnonvarakeskus), varajäsen Arto Sorri (Suomen metsäkeskus), varajäsen Mari Lyly (Suomen riistakeskus), varajäsen Marja-Liisa Pitkänen (ELY-keskus), varajäsen Raisa Tiilikainen (Metsähallitus Luontopalvelut)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen klo 12.32. Asialista hyväksyttiin.

2. Edellisten kokousten pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin meriluontotyyppejä koskeneen kokouksen (9.4.2025) pöytäkirjaesitys.

3. Organisoituminen teemaryhmän jatkotyön osalta (Mikko Kuusinen)

Puheenjohtaja esitteli suunnitelman (Liite 1) teemaryhmän työtavaksi siitä alkaen, kun kaikki luontotyyppiryhmät on pian käyty kertaalleen läpi. Teemaryhmä jakautuu luontotyyppiryhmäkohtaisiin ad hoc- eli pienryhmiin. Kukin pienryhmä tuottaa valmiille pohjalle työdokumentin, joka sisältää ennallistamissuunnitelmaan tarvittavat, pienryhmän näkemyksen mukaiset tiedot (m.l. tavoitteet, toimenpiteet, seurantatavat ja poikkeukset, ja myös mahdollisia erilaisia vaihtoehtoja näiden suhteen) ja valmistautuu esittelemään sen teemaryhmälle syksyllä. Pienryhmäjako on melko pitkälle asetuksen luontotyyppiryhmien mukainen.

TR1-jäseniä on alustavasti jaettu puheenjohtajien toimesta pienryhmiin sekä heiltä kysyen että kysymättä ja pienryhmien vetäjiäkin nimetty. Jokaisen TR1-jäsenen ja varajäsenen olisi hyvä olla mukana ainakin yhdessä pienryhmässä. Puheenjohtaja kannusti laittamaan ryhmän Teamsin kautta palautetta pienryhmäjaosta ja

ehdotuksia pienryhmiin mukaan soveltuvista teemaryhmän ulkopuolisista asiantuntijoista, joilla on työhön aikaa, intoa ja asiantuntemusta.

Käydyssä keskustelussa esitettyä työtapaa pidettiin järkevänä, luontevana ja syventymisen mahdollistavana. Työhön tarvittava aika on jokaisen pienryhmiin osallistuvan järjestettävä ja tarvittaessa sovittava esihenkilön kanssa. Työn pohjaksi kaivattiin selkeää yhteistä kehikkoa ja priorisointilinjauksia, jotka takaisivat tasalaatuiset tulokset ryhmien kesken, mutta toisaalta todettiin hyväksi, että monimuotoisuus on sallittua ja toivottavaakin. Sama työdokumenttipohja ohjannee riittävän yhteismitallisiin tuotoksiin. Ehdotettiin perustettavaksi TR1:n Teams -kanavalle keskusteluryhmät, joissa pienryhmät voivat käydä sisäistä keskustelua.

Todettiin, että pienryhmät olisi hyvä ehtiä muodostaa ja työ niissä aloittaa jo ennen kesälomakautta, sillä kiivain työvaihe on alkusyksystä. TR1-jäsenet voivat sijoittaa oman nimensä pienryhmiin Teamsissä olevaan dokumenttiin 9.5. mennessä. Sitä seuraavalla viikolla työn voikin jo aloittaa. Työdokumenttipohjan seuraava versio pyritään esittelemään 20.5.-kokouksessa.

Puheenjohtaja kiitti teemaryhmää vastaanottavaisuudesta työtapesityksen suhteen ja uskoi tällä tavalla päästävän etenemään työssä nopeammin kuin asioita pelkästään koko TR1:n kesken käsitellen.

4. Avointen luontotyyppien yleisesittely (Hanna-Leena Keskinen)

Hanna-Leena Keskinen piti avoimista rannikkoluontotyypeistä yleisesittelyn (Liite 2).

Esittelyssä nousi esille seuraavia asioita:

- Harjusaarten ja ulkosaariston saarten ja luotojen kohdalla on otettava huomioon niiden merkittävä päällekkäisyys vedenalaisten luontotyyppien kanssa.
- Dyynit sisältävät kuusi avointa luontotyyppiä ja lisäksi metsäiset dyynit.
- Dyynisarja katkeaa metsävaiheessaan usein rakentamiseen ja metsätalouteen.
- Avointen dyynien ja Itämeren hiekkarantojen edustavimpia esiintymiä ovat Hailuoto, Vattaja ja Yyteri, mutta niitä esiintyy pienialaisina koko rannikolla.
- Yhteisiä uhkia avoimille rannikkoluontotyypeille ovat Itämeren rehevöityminen, umpeenkasvu ja ihmiskäytöstä aiheutuva kuluminen, vieraslaji kurturuus sekä ilmastonmuutoksesta johtuvat sadannan muutokset.
- Rantakauradyynien valtalaji Suomessa ei ole rantakaura, vaan rantavehänä.
- Dyynisukkulakoi on dyyneillä esiintyvä erityisesti suojeltava laji (uhanalaisuusluokka EN).
- Toisaalta maltillinen kulutus, puolustusvoimien toiminta (räjäytykset ja maastoliikenne) sekä luonnonhoidolliset hakkuut ovat näille luontotyypeille hyväksi, kun käyttöä suunnitellaan ja ohjataan riittävästi.
- Kanerva- ja variksenmarjadyynit ovat Suomessa heikosti tunnettu luontotyyppi, jonka merkittävien esiintymä Pohjankankaalla, puolustusvoimien harjoitusalueella.

Keskustelussa tuotiin esille seuraavia näkökulmia, huomioita ja kysymyksiä:

- Itämeren rehevöityminen ja metsätalous (harjusaarten ja metsäisten dyynien osalta) ovat näilläkin luontotyypeillä haasteena.
- Havainnollista ymmärtää, että saarten pinta-alasta suuri osa on veden alla. Mainiota, että puolustusvoimia voidaan hyödyntää ennallistamisessa.
- Valtaosa heikentyneessä tilassa olevan luonnon pinta-alasta koostuu muutamasta luontotyypistä, mutta lisäksi on lukumääräisesti pitkä häntä pienialaisia luontotyyppiejä.
- Harjusaaret ovat keidassoiden kanssa analogisia, koska niissäkin on keskusosa ja reunat. Paljonko on harjusaarilla lajistoa, joka tarvitsee kaikki harjusaaren elementit, sekä reunat että keskiosan?

- Kun Suomi liittyi EU:hun, harjusaaret nähtiin Suomelle ja Ruotsille erityisinä ja tärkeinä suojelualueverkoston osina. Päällekkäisyyksiin liittyviä haasteita raportoinnin suhteen ei siinä vaiheessa täysin hahmotettu. Ennallistamistoimenpiteet ovat joka tapauksessa samoja päällekkäisillä luontotyypeillä, eli haaste on lähinnä laskennallinen. Päällekkäisyyslukuja ei ole tarkkaan tiedossa, vaatii analysointia.
- Laidunnus on käyttömuotona kaksipiippuinen Itämeren avoimilla rannikolluontotyypeillä: laidunnus saattaa muuttaa lajistoa luontaisesta, mutta toisaalta pitää avoimena, mikä on hyvä asia. Hyvä suunnittelu ja kohdennus tarvitaan, jos/kun laidunnusta käytetään ennallistamis- ja hoitotoimenpiteenä.
- Esitettiin kysymys, ovatko metsäisten dyynien sijainnit ja rajapinnat talousmetsiin hyvin selvillä? Tiedettiin, että Perämerellä metsäinen osuus tunnetaan hyvin, ja se on periaatteessa palautettavissa, mutta edellyttää metsätalouskäyttöön muutoksia.
- Käyttömuotojen yhteensovittaminen ja tasapaino ovat olennaisia. Vattajalla on pystytty hyödyntämään puolustusvoimien toiminta hoitomuotona.

5. Luontotyyppikohtainen käsittely (Aija Kukkala)

Luontotyyppikortit käytiin läpi melko nopeasti ja erityisesti suotuisiin viitealoihin ja ei-hyvässä tilassa olevaan luontotyyppipinta-alaan keskittyen, koska Keskisen yleisesitys oli kattava.

Harjusaaret (1610)

Harjusaarten suotuisa viiteala on sama kuin nykyala, eli tarvetta palauttamiselle ei ole. Tilaa on kuitenkin parannettava.

Ulkosaariston luodot ja saaret (1620)

Suotuisa viiteala on tälläkin luontotyyppillä sama kuin nykyala, mutta tilaa on parannettava. Vedenalaisten osien rakennetta ja toimintaa haittaa Itämeren rehevöityminen.

Suojelutason arviointimenettelyn osalta tuotiin yleisluontoisesti esille, että jos luontotyyppin pinta alasta yli 25 % on ei-hyvässä tilassa, ja jos yksikin osatekijä on epäsuotuisa, on suojelutason kokonaisarvio epäsuotuisa-huono (U2). Lisäksi huomautettiin, että arviointiohjeistus oli tällä arviointikierroksella vähemmän tulkinnanvarainen kuin aikaisemmin, joten muuttunut luokka ei välttämättä tarkoita, että luontotyyppin tila on todellisuudessa huonontunut.

Luontotyyppin vuoden 1995 pinta-ala on usein arvioitu asiantuntija-arviona tai ilman selostusta arvion perusteena käytetyistä aineistoista. Kun pinta-alan laskemisen menetelmä on tarkentunut, on pinta-ala saattanut laskea tai nousta, ilman, että todellista muutosta luontotyyppin pinta-alassa on tapahtunut. Esimerkiksi luotojen ja saarien kohdalla ero 1995 pinta-alan (945 km²) ja nykypinta-alan (1400 km²) välillä johtuu todennäköisesti arviointimenetelmästä eli saariin ja luotoihin lasketusta joukosta ja niiden vedenalaisten osien rajaamisperusteista.

Itämeren hiekkarannat (1640)

Itämeren hiekkarantojen nykyala on arvioitu suotuisaa viitealaa pienemmäksi. Myös yli puolet pinta-alasta on ei-hyvässä tilassa. Tilan parantamistoimenpiteitä tarvitaan.

Keskustelussa tuotiin esille seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Miten kadonneet hiekkarannat on mahdollista saada takaisin?
- Esitetäänkö Itämeren hiekkarantojen tavoitepinta-alaksi suurempi kuin nykyala? Hiekkarantojen hoito (umpeenkasvun estäminen, raivaaminen) kasvattaa myös pinta-alaa samalla kun se

parantaa olemassa olevan pinta-alan laatua. Myös kokonaan umpeenkasvaneiden hiekkarantojen palauttaminen on mahdollista voimakkailla toimenpiteillä, kuten kuorimalla pintamaata. Kuorintahoitoa on kuitenkin toistettava, jos jään aiheuttama eroosio on heikkoa. Jään aiheuttaman eroosion voimakkuus tulee heikentymään ilmastonmuutoksen edetessä.

- Avointen ja puoliavointen luontotyyppien tapauksessa hoitotoimet on tyypillisesti toistettava.
- Suomessa on oltu varovaisia hiekkarantojen palauttamisessa. Jos olemassa olevia lajistoarvoja ei tarvitse varoa (eli hiekkaranta on hyvin pitkälle umpeenkasvanut), hiekkarantojen palauttamiseen voitaisiin käyttää järeitäkin toimenpiteitä, kuten puskutraktorilla raivaamista. Kustannustehokkuus, toimenpiteiden kohdentaminen ja priorisointi tärkeää.

Rannikon avointen dyynien kokonaisuus (2110, 2120, 2130, 2140 ja 2190)

Kaikilla rannikon avoimilla dyyniluontotyypeillä suotuisa viiteala on suurempi kuin nykyala, tosin vaihtelevassa määrin. Useimmilla näistä luontotyypeistä suurin osa pinta-alasta on ei-hyvässä tilassa. Dyyniluontotyyppien tilanne ei näytä kovin positiiviselta. Suojelutasoarvioinnissa trendit ovat kaikilla paitsi yhdellä luontotyypillä heikkeneviä.

Keskustelussa tuotiin esille seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Useassa LIFE-rahoitetussa hankkeessa on kunnostettu dyyniluontotyyppisiä, mm. Vattajalla ja Yyterissä.
- Pohdittiin, voisiko LIFE-hankkeita suunnitella rannikon luontotyyppikokonaisuuksille. Metsähallituksen luontopalvelujen hanketyön kehittämisestä vastaavalle henkilölle voitaisiin sellaisia ehdottaa, nyt kun Rannikko-LIFE -hanke on päättymässä.
- Näiden luontotyyppien kohdalla toimenpiteitä on tehty Natura-alueilla, mutta ne ovat olleet riittämättömiä. Myös pinta-alan palauttamisen tarvetta.
- Huomautettiin, että vaikka suotuisat viitealat vaikuttavat moniin käsiteltyihin luontotyyppisiin nähden melko pieniltä, hyvää tilaa ei ole vielä saavutettu suojelualueillakaan. Dynaamisten, pienialaisten luontotyyppien suotuisat viitealat ovat lähinnä asiantuntija-arvioita ja todellinen tilanne epävarma.
- Pitkän tähtäimen tilan parannussuunnitelmat olisivat tärkeitä näille luontotyypeille, ja lisäsuojelun tarpeet ja alueiden käyttötarpeet tulisi yhteensovittaa käyttösuunnitelmilla ja niiden toimeenpanolla.
- Kuivien kanerva- ja variksenmarjadyynien (2320) kuvaus on epäsopiva Suomen oloihin ja tietopuutteita luontotyypistä on riittävä. Esiintymisalueet ovat erikoiset (Pohjankangas). Tietopuutteiden paikkaaminen on ainakin hoidettava.

Metsäiset dyynit (2180)

- Dyynin ja talousmetsän raja ei aina ole selvä tämän luontotyypin esiintymillä.
- Metsäiset dyynit on geomorfologisesti määrittävä ja dynaaminen luontotyyppi eikä käytettävissä ole aineistoja sen luonnontilaisen pinta-alan arvioimiseksi.
- Ei-hyvään tilaan on syynä lähinnä metsätaloustyö. Maa-aineslaki suojelee metsäisten dyynien geomorfologiaa, mutta ei niillä esiintyvää lajistoa.
- Metsäisten dyynien pinta-alaa ei tule lisätä avointen dyynien kustannuksella.

Keskustelussa tuotiin esille seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Luonnonsuojelulaki tarjoaa keinon metsäisten dyynien suojelulle (suojellun luontotyypin rajauspäättös), mutta laajempien alueiden suojeluun ei ole osoitettu erillistä rahoitusta. Erityisesti suojeltavan statuksen omaavia lajeja voidaan käyttää ennallistamistoimien priorisoinnin

perusteena, kuten myös esiintymien sijaintia, jotta saadaan kokonaisia dyynisarjoja säilytettyä eli rakenteen ja toiminnan jatkumoa säilytettyä.

- Metsäpalojen puuttuessa metsäiset dyynit vaativat hoitotoimia umpeenkasvun estämiseksi, jotta paljaan hiekan laikkuja säilyy. Puolustusvoimien toiminta myös voi olla avuksi hoidossa, kunhan se ei ole liian kuluttavaa.

Rantavallit käsitellään suunnitellusti seuraavassa kokouksessa.

Puheenjohtaja veti yhteen käsitellyt luontotyytit: ei-hyvässä tilassa olevia luontotyyppijä riittää ja toimenpiteitä todella tarvitaan. Tietämyksen taso on kuitenkin hyvä, ja toimenpiteitä on jo tehty. Palauttamis- ja ennallistamistoimenpiteet voivat tukea näiden luontotyyppien kohdalla muitakin alueiden käyttötärpeita ja tavoitteita.

Koska aikaa oli vielä hyvin jäljellä, puheenjohtaja tiedusteli, onko ryhmällä muita asioita käsittelyyn nostettavaksi. Ehdotuksia ei tullut, joten kokous pidettiin suunniteltua lyhyempänä.

6. Seuraava kokous

Seuraava kokous on ma 5.5.2025, aiheena kalliöt.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.36.

Liitteet:

Liite 1. Ehdotus pienryhmien perustamisesta.pdf

Liite 2. EATR1 rannikolluontotyytit.pdf

Ennallistamissuunnitelman valmistelun teemaryhmän 1 Maa- ja sisävesiluontotyytit, lajien elinympäristöt sekä virtavedet ja tulvatasanteet (Artiklat 4 ja 9)

Kokous 7plus

Aika: Tiistai 5.5.2025 klo 14.30–16.00

Paikka: Teams

Paikalla: Mikko Kuusinen (pj), Hanna-Leena Keskinen, Olli Ojala, Iris Mäntylä (ympäristöministeriö), Katja Matveinen (varapj), Antti Leinonen, Jouni Tammi, (maa- ja metsätalousministeriö), Antti Sallinen (Suomen ympäristökeskus), Pauliina Louhi (Luonnonvarakeskus), Santtu Kareksela (Metsähallitus Luontopalvelut), Lauri Karvonen (Metsähallitus Metsätalous Oy), Pirkko Siikamäki (ELY-keskus), Maija Häggblom (Ahvenanmaan maakuntahallitus), sihteerit Marita Arvela, Aija Kukkala (Suomen ympäristökeskus), Raisa Nikula (Luonnonvarakeskus)

Poissa: Esko Hyvärinen, Turo Hjerppe (ympäristöministeriö), Antti Parjanne, Janne Pitkänen, varajäsen Ville Schildt (maa- ja metsätalousministeriö), varajäsen Hannu Lehtonen (Metsähallitus Metsätalous Oy), Jarkko Nurmi (Suomen riistakeskus), varajäsen Sakari Sarkkola (Luonnonvarakeskus), varajäsen Arto Sorri (Suomen metsäkeskus), varajäsen Mari Lyly (Suomen riistakeskus), varajäsen Marja-Liisa Pitkänen (ELY-keskus), varajäsen Raisa Tiilikainen (Metsähallitus Luontopalvelut), varajäsen Mari Annala (Suomen ympäristökeskus)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen klo 14.32. Asialista hyväksyttiin.

2. Edellisten kokousten pöytäkirjojen hyväksyminen

Edellisten kokousten (6 ja 6plus ja 7) pöytäkirjat eivät olleet vielä valmistuneet tarkastettavaksi. Sihteerit tiedottavat teemaryhmän jäseniä, kun pöytäkirjaesitykset ovat luettavissa Teams-kanavalla.

3. Avointen luontotyyppien käsittely

Rantavallien yksivuotinen kasvillisuus (1210)

Aija Kukkala esitteli luontotyyppin rantavallit (1210), joka jäi käsittelemättä aikaisemmassa avoimia luontotyyppijä koskevassa kokouksessa. Rantavallit kuuluu rannikon pienialaisiin direktiiviluontotyyppisiin. Syntytapansa vuoksi rantavallit liikkuvat esiintymispaikoillaan, ja katoavatkin välillä.

Keskustelussa tuotiin esille seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Erityisesti monimuotoisuuden kannalta tärkeiden hauru- ja meriajokasviallien tilannetta on seurattava ja pyrittävä varmistamaan, ettei niiden tila pääse heikkenemään.
- On huomattava, että direktiiviluontotyyppinä rantavalleihin kuuluu myös lajistollisesti köyhempiä järviruokovalleja, joita on hauru- ja meriajokasvialleja enemmän. Tämä vaikuttaa luontotyyppin laadun arviointitulokseen, kun luontotyyppin laatua arvioidaan kokonaisuutena.

- Rantavallien yhtenä uhkana on hiekkarantojen siivoaminen. Tietoisuuden lisääminen tästä luontotyyppistä tarpeen, jotta valleja ei erehdytä pitämään roskana. Vallien seassa voi olla varsinaisia roskiakin (muovia yms.).
- Rantavallien tilaan ja esiintymiseen vaikuttaa yleisesti Itämeren tila ja erityisesti rehevöityminen, joka johtaa valleja ylläpitävien makrofyyttien taantumiseen ja nopeasti hajoavien rihmamaisten levien yleistymiseen.
- Rantavallien pinta-alan arviointi on hyvin haastavaa, mutta suojelutasoarvioinnissa ei tunnistettu varsinaista palauttamistarvetta. Palauttamiselle ei myöskään ole olemassa luontotyyppille erillisiä keinoja - Itämeren tilan parantuminen lisäisi rakkohaurun ja meriajokkaan määriä ja sitä kautta myös niistä muodostuvien vallien määrää.
- Rantavallien tilan parantamiseksi tarvittavat toimet ovat yleisesti yhteisiä muiden rannikon luontotyyppien kanssa, ja myös ennallistamissuunnitelman kannalta tärkeimpiä toimenpiteitä on hyödyllistä tarkastella osana rannikkokokonaisuutta.

4. Kallioluontotyyppien käsittely

Puheenjohtaja avasi kallioluontotyyppien käsittelyn kokonaisuuden ja Hanna-Leena Keskinen esitteli luontodirektiivin luontotyyppien kalkkikalliot, jonka suojelutaso on todella heikko.

Kalkkikalliot (8210)

- Kalkkikalliot on myös luonnonsuojelulain nojalla suojeltu luontotyyppi.
- Vanhat käytöstä poistetut kalkkilouhokset kuuluvat mukaan luontotyyppien esiintymisalueeseen.
- On tärkeää huomata, että Suomen kaikista kalliolajeista jopa kolmannes on juuri kalkkikalliolajistoa, vaikka kalkkikiven osuus kallioperän pinta-alasta on vain 0,15 %.
- Boreaalisella alueella luontotyyppien pinta-ala on noin 500 ha. Kalkkikalliot ovat muualla Euroopassa paljon yleisempiä kuin Suomessa.
- Luontotyyppien pinta-ala (500 ha) on yleispiirteinen arvio. Esiintymien kuviointi vaihtelee inventoinnista riippuen.
- Kalkkikallioiden suotuisa viiteala (FRA) on arvioitu hieman suuremmaksi kuin nykyinen pinta-ala ja tarvittava lisäpinta-ala olisi joitakin kymmeniä hehtaareita.
- Kalkkikallioista on kerätty tietoa viime vuosikymmeninä ja käynnissä on mm. hanke, jossa luontotyyppien inventointitietoja on tarkennettu. Myös luonnonsuojelulain rajauspäätöksistä syntyy uutta tietopohjaa.
- Umpeenkasvu on kalkkikallioiden lajistolle erityisen haitallista. Umpeenkasvu uhkaa varsinkin topografialtaan tasaisia luontotyyppien esiintymiä, jyrkät esiintymät ovat siltä yleensä suojassa. Typpilaskeuma edistää umpeenkasvua.
- Luontotyyppien tilan parantaminen ja ylläpitäminen vaatii hoidon jatkuvuutta. Hoidon jatkuvuuteen ja seurantaan panostamalla on mahdollista varmistaa, että kalliopinta-ala pysyy avoimena.

Keskustelussa tuotiin esille seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Kalkkilouhosalueiden jälkihoidon ohjeistus ja varmistaminen olisi mahdollista ottaa toimenpiteeksi luontotyyppien tilan parantamiseksi. Peittämättä ja rosoiseksi jättäminen on suositeltava tapa.
- Toimenpiteet kalkkikallioiden tilan parantamiseksi ovat melko selvät, ja luonnonsuojelulain luontotyyppisuoja parantaa todennäköisesti luontotyyppien tilannetta.
- Pinta-alaa lisäämällä on mahdollista edistää luontotyyppien tilaa.

- Mikä on ihmisten rakentamien elinympäristöjen eli vanhojen louhosalueiden osuus kalkkikallioiden pinta-alasta? Arvio on saatavissa Syken aineistoista. Linnoitusten tai linnojen kalkkikiviseinämät eivät kuitenkaan kuulu kalkkikalliot -luontotyyppiin, eikä luontotyyppiä voi luoda lisää esimerkiksi kalkitseamalla maaperää. Kuitenkin edellä mainittu louhosten jälkihoito ja kalkkikivijätteen säilyttäminen / levittäminen louhosten ympäristössä on kuitenkin mahdollista.
- Luontotyyppiä on mahdotonta paikantaa pelkästään kaukokartoittamalla, koska lajistotieto vaatii maastoinventointeja ja esiintymät ovat hyvin pienialaisia.

Hyvällä tolalla olevat luontotyypit:

- **Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus (1220)**
 - **Kasvipeitteiset rantakalliot (1230)**
 - **Silikaattikalliot (8220)**
 - **Kallioiden pioneerikasvillisuus (8230)**
- Keskustelussa tuotiin esille, että minkään direktiiviluontotyyppin osalta (ei myöskään suotuisalla suojelutasolla olevien luontotyyppien) pinta-ala ei saisi pienentyä. Ennallistamisasetuksen tavoitteiden lähtökohtana on myös, ettei mikään luontotyyppi vähentyisi ja heikentyisi. Mutta mitä tämä käytännössä merkitsee? Mitä tarvitaan hyvän tilan ylläpitämiseen ja tarvitseeko sen varmistamiseksi tehdä lainsäädännöllisiä toimia ja rajoitteita tms.?
 - Luontodirektiivin raportoinnissa on arvioitu luontotyyppin pinta-alan vähenemistä ja trendejä. Suotuisalla suojelutasolla olevien kallioluontotyyppien osalta arvioitiin myös esim. rakentamisen alle jäänyttä pinta-alaa, mutta arvioitiin, että nykypinta-ala riittää ylläpitämään suotuisan suojelun tason.
 - Arvioinnissa on hyvä ottaa huomioon luontotyyppin sisäinen vaihtelu. Esimerkiksi silikaattikallioihin kuuluu "tavanomaisia kallioalueita" ja toisaalta myös monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä jyrkenteitä (metsälain erityisen tärkeä elinympäristö). Myös uhanalaiset serpentiinikalliot kuuluvat direktiiviluontotyyppiin silikaattikalliot.
 - Kallioluontotyypeistä löytyvä vaihtelu liittyy myös heikentämättömyysvelvoitteen pohtimiseen ja käytännön toimeenpanoon.
 - Kallioluontotyypeistä löytyy tietoa eri lähteistä, esimerkiksi valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet on inventoitu (ohjaa omalta osaltaan kallioiden käyttöä). Pienialaisimpien ja lajistollisesti arvokkaiden alatyypin huomioiminen on tärkeää ja on tärkeää varmistaa, että keskeiset ympäristöt on riittävästi turvattu.
 - Kallioiden pioneerikasvillisuus on päällekkäinen luontotyyppi silikaattikallioiden kanssa, ja määritelmässä luontotyyppi kallioiden pioneerikasvillisuus on sen vuoksi tulkittu järvenrantakallioiden kasvillisuudeksi.

5. Jatkokysymykset pienryhmien organisoitumisesta

Mikko Kuusinen palasi pienryhmien järjestäytymiseen, jota käsiteltiin jo edellisessä kokouksessa. Teemaryhmän jäsenillä ei ollut erityistä huomautettavaa tai kysyttävää pienryhmien järjestäytymisestä. Pienryhmiin organisoitumista jatketaan sovittuun mukaisesti määräaikaan (9.5.) mennessä.

6. Teemaryhmän syksyn työsuunnitelma

Mikko Kuusinen esitteli teemaryhmän syksyn alustavaa työsuunnitelmaa. Teemaryhmän syksyn aikataulu on tiivis ja syksyksi on paljon tekemistä: Pienryhmien on tuotettava omat työosuutensa, teemaryhmän on koostettava työ yhteen ja myös osallistuttava SOVA-arviointiin. Myös projektiryhmän ja ohjausryhmän palautteelle ja keskustelulle on varattava aikaa.

Teemaryhmän syksyn ensimmäinen kokous on jo 12.8.2025 ja kokouksia pidetään tästä lähtien joka toinen viikko tiistaisin. Teemaryhmän asialistalla on mm. lakihankkeen esittely ja heikentämättömyysvelvoite. Teemaryhmän 1 työ kytkeytyy myös muiden teemaryhmien työhön (esim. pölyttäjät- teemaryhmän 4 työhön). Syksyn mittaan käydään läpi luontotyyppiryhmiä siten, että pienryhmät esittelevät työn tuloksia koko teemaryhmälle.

Työsuunnitelman esittelyä teemaryhmälle kiitettiin ja käydyssä keskustelussa käytiin läpi aikatauluhaasteita. Niiden ratkomista jatketaan ja sovitellaan kokousaikoja ja mahdollisesti myös lisäkokouksia syksyn aikatauluun tarpeen mukaan.

Teemaryhmän jäsenet ja varajäsenet voivat halutessaan osallistua myös useampaan kuin yhteen pienryhmään.

7. Seuraava kokous

Seuraava kokous (aiheena jokiesteet) pidetään 9.5.2025.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.26.